

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

38. An modus praescriptus à Domino Matth. 18. in facienda correctione
contineat praecipuum, vel consiliun solum? Et an Ordo correctionis
praescriptus à Domino semper sit sub praecipuo servandus? Ex p. 5. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. XXXVII.

Quo ordine faciendae sit correctio fraternalis? Ex p. 7. u. 3. Ref. 35.

§. 1. Respondeo. faciendam ordine, quem Christus Dominus in Euang. praescripsit: hic autem ordo a Christo praescriptus fuit. Primò, ut delinquens secretò moneatur: Corripue eum inter te, & ipsum solum, ait Christus, Matth. 18. Hoc tamen intellige, modò delictum sit occultum, ut patebit ex infra dicendis. Secundò, ut coram testibus corrigatur, si priuata, & secreta monitio nõ profuerit: si te nõ audierit, adhibe tecum adhuc vnũ, vel duos, ut in ore duorum, vel trium stet omne verbum. Tertio, ut Praelato denunciatur, quoties correctio seruatis primis duob. modis non profuerit. Quod si non audierit eos, dic Ecclesiae, ait Christus postremò, si neque Ecclesiam audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus.

RESOL. XXXVIII.

An modus praescriptus a Domino Matth. 18. in faciendae correctione contineat praecipuum, vel consilium solum?

Et an ordo correctionis praescriptus a Domino semper sit sub praecipuo seruandus? Ex p. 5. tractat. 13. & Milc. 1. Ref. 42.

Verba Christi Domini in supra dicto loco non continere praecipuum, sed solum consilium, tradunt aliqui, quos notissime citat, & sequitur Hurtad. de Mendoza vol. 2. in 2. disp. 163. sect. 5. §. 207. vbi sic ait. Non erit difficile colligere, an illa verba Christi praecipuum contineant, an consilium? Pono esse praecipuum de correctione fraternali, item de praemoneitione secreta, antequam deferatur crimen occultè, & paternè ad alium, si æquè benè speratur profutura, aut parum minus. Item pono hoc praecipuum contineri in verbis Christi per similitudinem; assero tamen verba Christi, ut ab ipso dicta, non esse praecipuum, sed consilium, nec ibi praecipuum modum correctionis fraternalis, de qua disputamus. Bernard. de Arealis satis doctè hanc conclusionem docet, in quem tamen inuectus est P. Valent. tom. 3. disp. 10. punct. 5. §. 1. quem vers. ex quibus patet, intolerabilem, & singularem appellat; quia aduersatur communi sententiæ Theologorum, ac Patrum, nullique firmis innititur fundamentis. Et quidem non est singularis, siquidem D. Bonau. sequutus est opinionem eandem in c. 17. Lucae, Si peccauerit in te, &c. ait enim. Hic autem ordo congruitatis est, non necessitatis. Certum est non esse praecipuum de illo ordine seruando in peccatis venialibus. Item si de solis agitur mortalibus iniuriis, non est praecipuum de illis ciuilliter condonandis, quia possumus satisfactionem petere. Ut autem videas Bonauent. & Arealium non fuisse singulares, audi Maldon. Matth. 18. 15. Origenes inquit, in Matth. 6. de solis venialibus, siue contra nos, siue contra Deum factis locum interpretatur. Hieronymus, Hilar. Chrysost. Ambros. in c. 17. Lucae, August. serm. 16. de verbis Domini secundum Mattheum. Theophyl. & Euthymius de mortalibus; sed de his tantum quæ contra nos, non de his, quæ contra Deum fiunt. Nam ea non sunt dissimulanda. Hæc ille. Ergo non est praecipuum, quia dissimulatio nostræ iniuriæ non est praecipuum, quia licitè possumus eam non dissimulare, & petere possu-

Tom. VII.

mus satisfactionem, maximè cum publica est iniuria. D. Mald. ibid. ait, apertè illud esse consilium. Siquid enim est, inquit, Christi consilium, ut peccantem non acerbe acculemus, sed benigne corrigamus. Pater Salu. tom. 4. in Euang. tr. 17. cenet hanc opinionem Areali esse probabilem, quòd ibi late confirmat. Caietan. addit, id satis aperte dixit, affirmans meam iniuriam posse à me condonari, & accusari. Stella in Luc. 17. in illud, increpa illum, asserit, non posse certum ordinem praescribi. In his, inquit, regula certa dari non potest, quando licebit statim dicere Praelato, &c. At regula à Christo ibi insinuata certa est, censet ergo Stella eam non esse praecipuum de ordine correctionis Barthol. Pisanus accipit verba de peccato digno excommunicatione, in quo quia publicum, non obligat ille ordo. S. Thomas quoad. 1. 1. eum ordinem non colligit in occulta delatione, sed in publica, ut item 2. 2. q. 33. art. 7. & 8. Denique Pater Suar. lib. 10. c. 7. n. 13. quauis praecipuum naturale agnoscat, fateatur tamen id difficile colligi ex verbis Christinum, autem 15. ait, difficilius esse praecipuum de inductione testium; & quauis S. Thomas censet eam esse praecipuum, ait Pater Suarez ab eo id non probari nisi quadam congruentia. Ratione probatur, quia remissio illa externa iniuriarum non est praecipuum, sunt duæ conditiones iniuriarum altera interna, qua deponitur odium, quod concipi poterat in eam iniuriantem. Hæc condonatio, seu odij carentia est de necessitate praecipui. Christus enim negauit nobis criminum veniam, nisi remiserimus fratribus de cordibus nostris. Secunda remissio est externa, qua iniuriam ferimus non petita satisfactione, sed volumus externè etiam reconciliare nobis eum, qui intulit iniuriam. Hoc consilium Christus, ut iam explicui, sed nihil horum est in praecipuo. Ergo, verba Christi non sunt praecipuum. Minor probatur, quia non est de se peccatum petere satisfactionem, nec expectare, ut eam faciat, qui intulit iniuriam. Quo enim praecipuo naturali aut positivo adstringitur affectus iniuria, ad conueniendum eum qui intulit: Hec vique Hurtadus vbi supra.

2. Sed pace viri doctissimi, hanc sententiam non approbo. Igitur cum D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. & 8. & communi Theologorum sententia omnino dicendum est, Matth. 18. praecipuum ordinem, quem in correctione seruare debeamus, atque ad eò quando adfunt conditiones ad hoc requisite, nos sub peccato obligari eum seruare. Probatur primò, quia est communis omnium fere Doctorum, paucissimis exceptis, qui nulla probabili ratione contrarium asserunt; quamquam nec illos credo generaliter contrarium velle asserere: siue nos nunquam obligari ad eum ordinem seruandum, sed forte solum voluerunt non ita saepe occurrere omnes circumstantias necessarias, ut obligemur eum seruare. Secundò, quia hæc videtur etiam communis sententia Patrum, ut patet ex S. Aug. serm. 16. de verbis Domini, vbi hunc ordinem explicat Chrysostr. hom. 62. S. Greg. lib. 4. Registr. epist. 36. vbi ait: Et nos quidem seruamus, quod veritas praecipit, dicens: Si peccauerit in te frater tuus, corripue eum inter te, & ipsum solum. Idem docent cæteri. Tertio, quia hoc in iure Canonico saepe à Pontificibus aut asseritur, aut tanquam certum supponitur. Nam Innoc. III. c. cum ex inuincit. 12. de hereticis §. Nec quisquam, ait: Cum aliud sit fratrem in se peccantem occultè corripere, quod quisque tenetur efficere secundum regulam Euangelicam, &c. Et c. nouit de iudicis, cum recitasset dictum locum Matth. vocat eum regulam Euangelicam. Cum igitur omnis regula obliget, sequitur eo loco dari praecipuum. Item c. licet Heli 31. de simonia, apertè dicitur secundum regulam Euangelicam correctionem charitatiuam necessariò praecedere denunciationem. Et hæc omnia docet Coninch.

C c dispus.

diffin. 28. de charit. dub. 8. n. 138. Iacobus Granado in 2. 2. controu. 3. de charit. tract. 12. disput. 1. num. 3. Castrus Palaus tom. 1. tract. 6. disp. 3. punct. 8. num. 4. Turrianus tom. 2. in 2. 2. disp. 89. dub. 2. conclus. 2. & 3. Suarez de Relig. tom. 3. lib. 10. cap. 7. a. n. 10. Tannerus tom. 3. disp. 2. q. 6. dub. 5. num. 96. Filiuc. tom. 2. tract. 28. cap. 7. nem. 147. Becanus de fide, spe, & charitate, cap. 21. dub. n. 30. Lorca in 2. 2. disp. 46. sect. 3. n. 26. Bañ. in 2. 2. q. 3. art. 8. dub. 2. concl. 4. Villalob. in summ. tom. 1. tract. 4. diffie. 9. & alij neoterici communiter.

Sup. hoc in Ref. seq. à §. Igitur. & infra in R. 40. & 44 §. 2. in tom. 5. tr. 7. R. 60. §. vlt.

3. Sed hic incidenter quærendum est, an ordo correctionis præscriptus, vt probatum est, à Christo Domino in supradictis verbis Matth. *Si peccauerit in te frater tuus, &c.* semper sit sub præcepto seruandus? Respondeo, in his casibus non necessariò seruandus est. Primò quando peccatum proximi est publicum; tunc enim non opus est præmittere secretam correctionem, sed potest publicè corripi. Ratio prioris partis est, quia secreta correctio instituta est, vt consulari famæ proximi, & peccatum illius non publicetur. Si ergo iam publicum est, non est opus secreta correctione. Ratio posterioris est, quia quando peccatum est publicum, tunc non solum peccato adhibendum est remedium, vt emendetur; sed etiam aliis, ne & ipsi liberius peccent, si videant publica peccata manere impunita. Hoc sensu loquitur Apostolus 1. ad Timoth. §. 20. *Peccantes coram omnibus argue, vt & ceteri timorem habeant.* Secundò quando peccatum proximi tamen occultum sit, vergit in detrimentum aliorum, & nõ videtur efficaciter, ac tepelliuè occurrì posse per priuatam monitionem; vt si aliquis molitur clam prodicionem, vel incendium ciuitatis, aut si occultè inficiat alios hæresi; tunc enim immediatè ad Superiorem recurrendum est, vt efficaciter, ac tempestiuè impediatur eiusmodi malum. Ita D. Thomas art. 7. Ratio est, quia in tali casu pluris æstimanda est salus aliorum, qui innocentes sunt, quàm fama vnius, qui nocens est. Tertio quando quis prudenter iudicat qualecumque tandem sit peccatum proximi se nihil effecturum, seruando ordinem correctionis, sed melius fore si relicta secreta monitione, vel inductione testium, immediatè procedatur ad Superiorem, vt is opportunum adhibeat remedium. Ita D. Thom. art. 8. ad 1. Ratio est, quia ordo ille institutus est ad emendationem proximi; si ergo prudenter iudicamus eiusmodi ordinem non profecturum, possumus illum intermittere, & id facere, quod ad eundem finem videbitur vtilius. Quarto quando proximus propter maiorem profectum spirituales paratus est, & paratum se esse proficitur, vt ipsius imperfectiones & peccata, tamen occultata, manifestentur Superiori, & ab eo corrigantur, nulla præmissa secreta monitione, & hoc laudabiliter fit apud quosdam Religiosos, qui suo iuri de conferenda fama in hoc puncto renunciant. Et hæc omnia docet Becanus, & alij *vbi supra.*

RESOL. XXXIX.

An supradictus ordo in correctione adhibenda cadat sub peccato?

Et an aliquando possit quis incipere correctionem fraternali, relicto primo gradu, à secundo gradu, & aliquando relicto duobus à tertio gradu incipere?

Ex part. 7. tr. 3. Ref. 36.

Sup. hoc in Ref. præterica. §. 1. Negatiuè respondent plures, inter quos sunt D. Bonauentura in cap. 17. Luc. vbi ait: Hic autem ordo congruitatis est, non necessitatis.

Bernardinus de Arevalo *tract. de Correc. frat. per un. Salmeron. tract. 11. Maldonat. in cap. 17. Luc.* ait enim: Spectandum, enim est Christi consilium, vt peccatorem non acerbe accusemus, sed benignè corrigamus.

2. Primum fundamentum huius sententiæ est, quia Christus in prædictis verbis non loquitur de peccato occulto, sed de iniuria illata, vt tradunt August. *serm. 16. de verb. Domini*, Chrysost. *hom. 5. in Matt. D. Thom. in cap. 18. Matt.* secutus gloss. ordinat. Maldon. *ibid.* & satis manifestè deducitur ex ipso contextu, si inspiciantur antecedentia, & subsequentia sermonem ibi esse de iniuria illata; nam accedens Petrus ad Iesum: *Quoties peccabis in me frater meus, & dimittam ei?* Quæ verba de propria iniuria intelligunt plures interpretes: quod etiam confirmatur ex Parabola Regis volentis rationem ponere cum seruis suis, & concludit Christus Parabolam, dicens: *Sic Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Vergetur amplius Luca 17. vbi habentur hæc verba: *Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum, & si penitentiam egerit, dimitte illi, & si septies in te peccauerit, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens, ponit me, dimitte illi.* Quæ verba manifestè sunt de remissione illatæ iniuriæ, & continent eundem sensum, ac verba *Matth. 18.* & ex illis conficitur valde efficax argumentum: quia non obstantè hoc præcepto, adhuc cum quis passus est iniuriam, potest coram Iudice statim petere recompenationem, non seruatò ordine correctionis fratris, & oppositum videtur esse contra bonum publicum, & contra praxim, & vñum: ergo talis ordo non assignatur à Christo sub præcepto, sed tantum sub consilio.

3. Secundum fundamentum est, quia quantum admittimus prædicta verba intelligi debere de omnibus peccatis, & non solum de remissione iniuriam, nihilominus Christus tantum locutus est de publica delatione, & iuridica, quæ fit Superiori tanquam Iudici, non verò de secreta, & paterna, quæ Prælati tanquam Patri: vt manifestè docet D. Thom. in *hac quaestione, art. 7.* nam quærens, an admonitio secreta ex necessitate præcepti debeat præcedere delationem? Respondet de publica delatione peccati, cui applicat hæc verba *Matth. 18.* & concludit: vnde patet quod potest esse de necessitate præcepti, quòd secreta admonitio publicam denunciationem præcedat. Et ratio est manifesta, quia Christus idè voluit peccatum deferendum ad Ecclesiam, vt impetens accedat ad cæterorum communionem. Ecclesia autem delatione occulta id non potest efficere, nec quempiam excommunicare, nec delicta occulta possunt licite in vulgari: signum ergo est Christum ibi non loqui, nisi de delicto publico, saltem vno, vel duobus testibus, quibus possit plenè probari, aut semiplenè, non verò vno modo loquitur de denunciatione secreta ac paterna, quæ in delictis occultis fit Prælato, tanquam Patri.

Et pro hac sententia pugnant acerrimè Hurtados de Mendoza, *vol. 2. disputat. 163 §. 207.* & Salmeron *tom. 4. in Euang. tract. 17.*

Hic tamen non obstantibus affirmatiuè sententiæ adhæreo cum communi Doctorum sententiâ, quæ contra Hurtadum docui in *part. 5. tract. 13. resol. 4.* Et ita tenent, præter Doctores à me citatos, Valer. *de gratia tom. 3. disputat. 3. quæst. 10. punct. 5.* Suarez *de Charitate, disputat. 8. sect. 6. num. 1.* Sanchez *in summa tom. 2. lib. 6. cap. 18. num. 44.* Trullench *in Dilect. tom. 1. lib. 1. disputat. 5. dub. 16. n. 1.* Galpat. Hurtadus *disputat. 6. de Correc. difficut. 1. 3.* & Franciscus Castillo in *3. sent. tom. 2. disp. 6. de Correc. q. 7. n. 3.* qui tamen